FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM l-Erbg]a, 9 ta' Jannar, 2002

Kaw\a Numru 38
~itazz. Nru. 1691/00JRM

Edward **DARMANIN**, Joseph Debono, Charles Borda, Charles Grech u Mark Magro

vs

KORPORAZZJONI ENEMALTA

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fil-11 t'Awissu, 2000, li bih l-atturi ippremettew:

Illi l-atturi huma impjegati mal-Korporazzjoni konvenuta EneMalta u ilhom g]al diversi snin jokkupaw karigi varji u diversi, pero' kollha 'l fuq minn skala 11 tas-salary scales kif indikati fil- ftehim kollettiv li jkopri l-perjodu mill-1 ta' Jannar 1996 sal-31 ta' Di`embru 1998, ffirmat bejn il-Korporazzjoni Enemalta u t-Taqsima Parastatali tal- General Workers Union (Dok "A");

Illi fis-26 ta' Awissu 1998, il-Korporazzjoni konvenuta]attret lil `ertu Alfred Debono, ukoll impjegat ta' l-istess Korporazzjoni, fi grad ta' Operations Manager (Loss Control - Electricity) fi skala 7 tas-salary scales ta' l-istess Korporazzjoni;

Illi din il]atra saret b'effett mid-29 ta' Lulju 1998, l-istess data meta l-Bord tad-Diretturi ha d-de`izjoni ta' tali]atra fil-laqg]a numru 491, u permezz tag]ha dan l-istess Alfred Debono [ie jokkupa skala 7 minn dik li kien fiha qabel, u cioe', skala 11 ta' l- istess salary scale;

Illi f'kull kaz ie]or fejn g]andu jimtela' grad, ti[i segwita l-pro`edura propizja skond l-imsemmi Ftehim Kollettiv, u cioe', billi jin]argu applikazzjonijiet u ssir l-g]azla minn fost dawk il-]addiema kollha li japplikaw, hekk kif anke sar qabel il-]atra Alfred Debono u kif ukoll sussegwentement g]al kaz odjern, sia f'kazijiet ta' operations managers f'sezzjonijiet o]ra u sia f'kazijiet ta' gradi o]rajn;

Illi fil-process ta' din il-]atra fil-grad ta' Operations Manager (Loss Control - Electricity) ma gewx segwiti l-pro`eduri kif stipulat fil-ftehim kollettiv u partikolarment l-Artiklu 15 ta' l-istess Ftehim Kollettiv u l-grad kien mimli mhux skond il-pro`eduri miftehma fil-ftehim kollettiv, izda billi l-pesuna de quo kienet mag]zula direttament, "hand-picked", mill-Bord tad-Diretturi tal-Korporazzjoni konvenuta b'de`izjoni waqt laqg]a ta' l-istess Bord kif hawn fuq spjegat;

Illi fi\-\mien li ttie]det tali de`izjoni mill-Bord tad-Diretturi tal-Korporazzjoni EneMalta, l-istess Alfred Debono kien jokkupa l-kariga ta' Direttur Haddiem fl-istess Bord;

Illi bir-ri\ultat illi din il-]atra g]all-grad ta' Operations Manager (Loss Control - Electricity), li saret b'mod abusiv u illegali kif fuq premess, saret ingustizzja ma' l-atturi u di piu' huma sofrew danni konsistenti partikolarment f'telf ta' flus rapprezentanti fid-differenza fil-paga, bonuses u allowances mill-gradi/skala li huma jokkupaw g]all-skala 7 b]al ma hu dak ta' Operations Manager (Loss Control - Electricity);

Illi l-Korporazzjoni Enemalta kienet interpellata anke permezz ta' protest [iudizzjarju tat-30 ta' {unju 2000 sabiex tie]u dawk il-mizuri kollha kerrettivi sabiex tit]assar u ti[i irrangata l- in[ustizzja li saret ma' l-atturi u kif ukoll sabiex tersaq g]all-likwidazzjoni u konsegwenti]las tad-danni sofferti mill-istess atturi konsegwenza ta' tali in[ustizzja mag]mula mill-Korporazzjoni konvenuta mag]hom, liema Korporazzjoni pero' baqg]et inadempjenti;

G]alhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex g]ar-ragunijiet hawn fuq premessi:

1. Tiddikjara illi fil-]atra ta' Operations Manager (Loss Control - Electricity) il-Korporazzjoni "EneMalta agixxiet b'mod abusiv, illegali u kontra l-ftehim kollettiv hawn fuq riferit u l-pro`eduri li jistabilixxi l-istess ftehim kollettiv partikolarment fl-artiklu su-`itat, u allura tiddikjara nulla u bla effett il-pro`edura kollha li saret g]all-]atra ta' Operations Manager (Loss Control - Electricity) u konsegwentament tiddikjara nulla u bla effett il-]atra mog]tija mill-Korporazzjoni EneMalta lil Alfred Debono b]ala Operations Manager (Loss Control - Electricity);

2. Tiddikjara illi l-atturi kienu intitolati u eli[ibbli biex japplikaw g]al dan il grad, u b'hekk soffrew in[ustizzja u

konsegwentament danni bl-a[ir illegali u abusiv tal-Korporazzjoni konvenuta;

3. Tordna lill-Korporazzjoni EneMalta sabiex fi \mien qasir u perentorju li tiffisha din l-Onorabbli Qorti hija tie]u dawk il-passi kollha rimedjali sabiex tissewwa l-in[ustizzja li saret mal-]addiema tag]ha hawnhekk atturi, anke billi trodna lill-Korporazzjoni EneMalta taderixxi ru]ha mal-pro`edura kkontemplata fil-ftehim kolletiv f'kull sej]a g]all-]atra ta' Operations Manager, u dan ta]t kull provvediment xieraq u opportun li jog]gobha tag]ti din l-istess Qorti;

4. Tiddidkjara l-Korporazzjoni EneMalta hija responsabbli g]ad-danni kollha sofferti mill-atturi, konsistenti partikolarment f'telf ta' flus rapprezentanti fid-differenza fil-paga, bonuses u allowances mill-gradi li jokkupaw g]al skala 7 b]al ma hu dak ta' Operations Manager;

5. Tillikwida l-istess id-danni sofferti mill-atturi, okkorrendo jekk hemm bzonn bil-]atra ta' perit nominandi;

6. Tikkundanna lill-Korporazzjoni konvenuta sabiex t]allas lill-atturi dik is-somma li ti[i hekk likwidata u dikjarata b]ala dovuta lilhom in linea ta' danni;

Bl-ispejjez kollha, inkluz dawk tal-protest [udizzjarju tat-30 ta' {unju 2000, bl-img]axijiet legali sad-data tal-]las effettiv u b'riserva g]al kull azzjoni ulterjuri spettanti lill-atturi kontra l-Korporazzjoni EneMalta konvenuta li hija minn issa n[unta g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-atturi flimkien mad-dokument mehmu\ mag]ha;

Rat in-nota mressqa fid-19 t'Ottubru, 2000, li biha l-Korporazzjoni m]arrka e``epiet:

Preliminarjament illi din il-Qorti mhijiex il-Qorti kompetenti “ratione materiae”, stante li semmai l-azzjoni tal-atturi kellha ti[i ntavolata quddiem it-Tribunal Industrijali;

Subordinatament u min[]ajr pre[udizzju g]as-sue``epit, illi l-azzjoni attri`i hija assolutament infondata fil-fatt u fid-dritt u g]andha ti[i mi`]uda bl-ispejjez, stante li bl-ebda mod ma hu minnu li l-e``ipjent mexa b’mod abbusiv u llegali fil-konfront tal-atturi jew li agixxa kontra l-Ftehim Kollettiv indikat fi`-`itazzjoni;

Fit-tielet lok u ming]ajr pre[udizzju g]as-sue``epit, l-atturi m’g]andhom l-ebda nteress [uridiku fil- mertu tal-kaw\a, stante li ma jezisti l-ebda ksur tal-Ftehim Kollettiv u l-istess atturi naqsu milli jadixxu mal-pro`edura ndikata fl-Artikolu 46 tal-imsemmi Ftehim Kollettiv;

Fir-raba’ lok u ming]ajr pre[udizzju g]as-sue``epit, l-atturi ma sofrew ebda danni kif allegat fi`-`itazzjoni in e\ami;

Salvi e``ezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-Korporazzjoni m]arrka;

Rat il-verbal tas-smig] tad-9 ta’ Novembru, 2000, u d-Degriet tag]ha ta’ dak inhar fejn il-ka\ t]alla g]at-trattazzjoni tal-e``ezzjoni preliminari tal-Korporazzjoni m]arrka dwar jekk din il-Qorti g]andhiex il-kompetenza *rationae materiae* li tisma’ din il-kaw\a, u tat lill-partijiet il-fakulta’ li jressqu noti ta’ osservazzjonijiet dwarha;
Rat in-Nota ta’ Sottomissjonijiet imressqa mill-atturi fit-8 ta’ Jannar, 2001[1];

Rat il-verbal tas-smig] tas-16 ta’ Jannar, 2001, li bih, fuq talba tal-atturi, il-kaw\a t]alliet g]all-provvediment dwar l-e``ezzjoni;

[1] Pag. 16-19 tal-process;

Rat ir-Rikors tal-korporazzjoni m]arrka mressaq fit-23 ta' Frar, 2001, li bih talbet li l-Qorti tieqaf milli tg]addi g]as-sentenza u t]alliha tressaq in-Nota ta' Sottomissjonijiet tag]ha, liema talba ntlaqg]et minn din il-Qorti b'Degriet ta' dak inhar stess;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet tal-Korporazzjoni m]arrka, imressqa flimkien mar-rikors tag]ha tat-23 ta' Frar, 2001;

Rat id-Degrieti tag]ha tat-28 ta' Frar, 2001, u tal-5 t'April, 2001, li bihom, fuq talba tal-atturi, tawlet i\-\mien li fih huma setg]u jressqu n-Nota ta' Sottomissjonijiet tag]hom bi twe[iba g]al dik tal-Korporazzjoni m]arrka;

Rat in-Nota ta' Twe[iba mressqa mill-atturi fis-27 t'April, 2001;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degrieti tag]ha tad-29 ta' Mejju, 2001, 3 t'Ottubru, 2001, u 22 ta' Novembru, 2001, li bihom]alliet il-kaw\a g]ad-de`i\joni dwar l-e``ezzjoni preliminari tal-kompetenza *rationae materiae* ta' din il-Qorti li tisma' l-ka\;

Ikkunsidrat

Illi f'din il-kaw\a, l-atturi, b]ala impjegati mal-Korporazzjoni m]arrka, qeg]din jixlu lill-prin`ipal tag]hom bi ksur tal-Ftehim Kollettiv, u dan billi ng]atat promozzjoni lil impjegat ie]or se]ibhom, skond huma, bi ksur ta' dak li jipprovdi l-istess Ftehim Kollettiv, u qeg]din jitolbu lill-Qorti tikkundanna lill-prin`ipal tag]hom

i]allashom kumpens g]all-]sara u g]ad-dannu li [arrbu min]abba dak il-ksur;

Illi l-Korporazzjoni m]arrka, fl-e``ezzjoni ta]t e\ami, qeg]da tg]id li din il-kwestjoni messha tressqet quddiem it-Tribunal Industrijali, skond kif jiddisponi l-Att dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali (Kapitolu 266 tal-Li[ijiet ta' Malta), u li g]alhekk din il-Qorti ma tistax tismag]ha hi;

Illi l-kwestjoni tal-[urisdizjoni tal-Qrati ordinarji li jie]du konjizzjoni ta' kwestjonijiet jew tilwim industrijali m'hijiex wa]da [dida li qeg]da titqanqal l-ewwel darba f'din il-kaw\a. G]all-kuntrarju, din il-kwestjoni tinqala' kull meta li[i spe`jali to]loq tribunal b'setg]at spe`ifi`i [udizzjarji jew kwa\i-[udizzjarji;

Illi l-atturi, fin-Noti ta' sottomissjonijiet tag]hom, jis]qu li l-imsemmi Kap 266 jerfa' [urisdizzjoni esklussiva biss lit-Tribunal Industrijali f'ka\ijiet ta' tke``ija mhux [usta mill-impieg[2], i\da g]alkemm dak it-Tribunal g]andu s-setg]at kollha li t]addan il-Prim'Awla tal-Qorti ~ivili fit-twettiq tal-funzjonijiet tieg]u u jista' jisma' u jidde`iedi dwar kull tilwima industrijali, imkien ma jing]ad f'dik il-li[i li l-Qrati ta' [urisdizzjoni ordinarja jitilfu s-setg]at tag]hom biex jisimg]u u jaqtg]u kwestjonijiet o]rajn b]alma hija dik pre\enti. Minbarra dan, huma jg]idu li l-kaw\ali tal-azzjoni tag]hom huma msawrin dwar l-allegat ksur tal-kuntratt min-na]a tal-img]allem tag]hom, u g]alhekk, m'hemm xejn li jne]]i s-setg]at tal-Qrati ta' [urisdizzjoni ordinarja milli jisimg]u u jidde`iedu l-azzjoni attri`i kif impostata;

Illi, min-na]a tag]ha, il-Korporazzjoni m]arrka tressaq l-argument li l-kliem innifishom tal-li[i spe`jali juru li kwestjoni b]al din quddiem il-Qorti fil-ka\ tal-lum messha tressqet mill-ewwel quddiem dak it-Tribunal spe`jali. Hija sseddaq dan l-argument billi tg]id li l-Ftehim Kollettiv innifsu g]andu klawsoli li jipprovdu li, f'ka\i ta'

[2] Art. 28 tal-Kap 266

lment (*grievance procedure*), kwestjonijiet bejn il-partijiet g]andhom jitressqu quddiem it-Tribunal Industrijali;

Illi, apparti li minn e\ami bir-reqqa ta' dik il-klawsola tal-Ftehim Kollettiv ma jirri\ulta mkien li hemm stabilita pro`edura definita li kwestjonijiet dwar dak il-Ftehim <u>g]andhom</u> jitressqu quddiem it-Tribunal Industrijali, l-istess klawsola t]alli f'idejn kull parti li tag]\el il-linja ta' azzjoni li jidhrilha xierqa, dment li din l-azzjoni ma tkunx kontra l-li[i jew kontra xi klawsola tal-istess Ftehim Kollettiv;

Illi f'dan il-ka\ m'hemm l-ebda kwestjoni li l-ilment tal-atturi ma jirrigwardax tke``ija mill-impieg jew xi tilwima ta' xog]ol li g]andha x'taqsam ma' telf ta' mpieg, u g]alhekk il-kwestjoni tal-applikabilita' tal-[urisdizzjoni esklussiva tat-Tribunal Industrijali ma tapplikax. F'dak ir-rigward, il-Qrati tag]na kienu dejjem tal-fehma li l-Att tal-1976 dwar ir-Relazzjonijiet Industrijali kien ne]]a l-kompetenza tal-Qrati ta' [urisdizzjoni ordinarja (g]al dak li g]andu x'jaqsam ma' kuntratti g]al \mien indefinit)[3];

Illi l-kwestjoni pre\enti ddur fuq aspett ta' [urisdizzjoni ori[inali tat-tilwima li nqalg]et bejn il-partijiet u mhix wa]da li timmira li tist]arre[l-operat jew l-g]amil tat-Tribunal Industrijali, f'liema ka\ il-Qrati ta' [urisdizzjoni ordinarja g]andhom biss setg]a ta' st]arri[[udizzjarju[4];

Illi wie]ed irid jara jekk l-ilment pre\enti tal-atturi jistax ji[i mismug] u maqtug] minn din il-Qorti skond dak li jipprovdi l-artikolu 32(2) tal-Kap 12;

Illi, kif isostnu l-atturi u kif donnha ma tikkontestax l-istess Korporazzjoni m]arrka fin-Noti rispettivi tag]hom, hemm kwestjonijiet marbuta ma' tilwim industrijali jew

---

[3] Ara P.A. MCC **20.4.1977** fil-kaw\a fl-ismijiet ***John Muscat et vs Gordon Urmston Monro noe*** u P.A. VCC **24.2.1989** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Christine Bor[Bartolo vs Joseph Calleja***;

[4] Ara, per e\empju, P.A. JF **3.4.1989** fil-kaw\a fl-ismijiet ***S. Bor[D'Anastasi vs I. DeCesare et noe*** (Kollez. Vol: **LXXIII.iii.753),** konfermata mill-Qorti tal-Apell fis-**26.6.1991**; u App. ~iv **20.5.1991** fil-kaw\a fl-ismijiet ***John Holland noe vs Julian Schembri;***

tilwim ta’ xog]ol li l-li[i spe`jali ma ssemmi xejn quddiem min g]andhom tabilfors jitressqu. F’dan il-ka\, il-Qorti tifhem li la l-[urisdizzjoni tag]ha ma tne]]ietx b’dik il-li[i (b]alma tne]]iet spe`ifikatament fi kwestjonijiet ta’ tke``ija mill-impieg g]al \mien indefinit, kif di[a’ ng]ad), mela ma jidhirx xieraq li din il-Qorti g]andha tqis li dik il-[urisdizzjoni tilfitha jew qatt ma kellha. Kemm hu hekk, li fil-Kap 266 ma hemm l-ebda dispo\izzjoni (g]ajr dak li jing]ad fl-artikolu 28 tieg]u) li biha l-[urisdizzjoni tat-Tribunal Industrijali [iet esti\a g]al ka\ijiet o]ra ta’ tilwim ta’ xog]ol li jissemmew fl-istess Kapitolu bl-esklu\joni mill-[urisdizzjoni tal-Qrati Ordinarji[5];

Illi, minbarra dan, hemm il-fatt li t-Tribunal Industrijali jkollu radikat fih [urisdizzjoni biss jekk it-tilwima ta’ xog]ol tkun intbag]tet quddiemu skond kif imfisser fl-istess Att[6], filwaqt li l-jedd li wie]ed iressaq kaw\a quddiem il-Qrati fuq kwestjoni li ma taqax esklussivament ta]t is-setg]at ta’ bord jew tribunal spe`jali ma jiddependi mill-ebda g]arbiel pro`edurali jew preventiv b]al dak;

G]alhekk, il-Qorti hija tal-fehma li, fi`-`irkostanzi ta’ dan il-ka\ partikolari, l-kwestjoni mqanqla mill-atturi hija wa]da li ma jistax jing]ad li jista’ jew g]andu jismag]ha biss it-Tribunal Industrijali, g]aliex hija kwestjoni li dawn il-Qrati huma mog]tijin is-setg]a li jisimg]u u jaqtg]u;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Ti`]ad l-e``ezzjoni preliminari tal-Korporazzjoni m]arrka, u tiddikjara li hija g]andha s-setg]a *rationae materiae* li tisma’ din il-kaw\a, bl-ispejje\ kontra l-Korporazzjoni m]arrka; u

---

[5] Ara P.A. VBC **19.4.1990** fil-kaw\a fl-ismijiet ***N. Rossignaud noe vs G. Bor[noe*** (Kollez. Vol: **LXXIV.iii.502**);
[6] Ara art. 22 u 27 tal-Kap 266.

Tordna li jissokta s-smig] tal-kaw\a bil-[bir tal-provi fuq il-mertu.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.
9 ta' Jannar, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
9 ta' Jannar, 2002